

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนคือ การคัดเลือกหน่วยอรรถ การสร้างแบบสอบถาม การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล การคัดเลือกผู้บอกภาษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาและการแก้ไขในการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือขั้นตอนแรกใช้วิธีที่วรรณพร (2526) และพริ้มรส (2535) ใช้ได้แก่ การหาอัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและของภาษาไทยถิ่นใต้ และขั้นตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาตามตัวแปรทางสังคม

2.1 การคัดเลือกหน่วยอรรถ

วรรณพร (2526) ใช้หน่วยอรรถในการหาแนวแบ่งเขตทั้งหมด 120 หน่วยอรรถ วรรณพรพบว่า หน่วยอรรถที่ใช้ในการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาได้ดีคือ หน่วยอรรถประเภท 2 ศัพท์ซึ่งประกอบด้วยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 1 ศัพท์และคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ 1 ศัพท์ หน่วยอรรถประเภทนี้มีจำนวน 55 หน่วยอรรถ (ดูภาคผนวก ฉ) จากหน่วยอรรถ 55 หน่วยอรรถนี้พริ้มรส (2535) คัดเลือกมาใช้ในงานวิจัยในโครงการนำร่องจำนวน 20 หน่วยอรรถ และพบว่ามี 4 หน่วยอรรถที่มีปัญหา คือ 'คีนี่' 'ฝรั่ง' 'ดำ' และ 'กล่อง' (ดูเหตุผลในภาคผนวก ฉ) ดังนั้นพริ้มรสจึงใช้หน่วยอรรถที่ได้ผลดี 16 หน่วยอรรถในงานวิจัยหลัก และสามารถหาการแปรของเขตปรับเปลี่ยนภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ตามอายุของผู้พูดได้ สำหรับในงานวิจัยของชลิดา (2533) ซึ่งศึกษาเขตภาษาไทยถิ่น 4 ภาษานั้น ชลิดาได้คัดเลือกหน่วยอรรถจำนวน 4 หน่วยอรรถคือ 'พูด' 'ดู' 'กะลา' และ 'เรือ' ซึ่งใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกันในภาษาไทยถิ่น 4 ภาษาอย่างชัดเจน

ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนหน่วยอรรถที่พริ้มรส (2535) กำหนดในโครงการนำร่องเป็นจำนวนที่เหมาะสม ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดใช้หน่วยอรรถจำนวน 20 หน่วยอรรถ เพื่อศึกษาหาการแปรของเขตปรับเปลี่ยนระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยอรรถจากงานวิจัยของพริ้มรสจำนวน 16 หน่วยอรรถแสดงเขตปรับเปลี่ยนภาษาได้ผลดี ผู้วิจัยจึงเลือกใช้หน่วยอรรถของพริ้มรสในงานวิจัยครั้งนี้ (หน่วยอรรถที่ 1-16) และเลือกหน่วยอรรถจากงาน

วิจัยของ ชลิตา อีก 3 หน่วยอรรถ² (หน่วยอรรถที่ 17-19) นอกจากนี้ได้คัดเลือกอีก 1 หน่วยอรรถ จากงานวิจัยของวรรณพร ซึ่งคัดเลือกมาจากหน่วยอรรถ 2 ศัพท์ ที่คำศัพท์หนึ่งเป็นภาษาไทยถิ่น กลาง และอีกคำศัพท์เป็นภาษาไทยถิ่นใต้ และเป็นหน่วยอรรถที่ผู้วิจัยสามารถถ่ายภาพเพื่อใช้เป็น เครื่องมือประกอบการสัมภาษณ์ได้ (หน่วยอรรถที่ 20) รวมทั้งสิ้น 20 หน่วยอรรถ ดังนี้

หน่วยอรรถ	ศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง	ศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
1. 'ห้วป्ली'	ห้วป्ली	ป्लीกล้วย
2. 'ฟักทอง'	ฟักทอง	น้ำเต้า
3. 'แตงโม'	แตงโม	แตงจีน
4. 'กะปี่'	กะปี่	เคย
5. 'ปาห้องโก'	ปาห้องโก	จ๊ะไ้ย
6. 'ข้าวต้มมัด'	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย
7. 'เขาก๊วย'	เขาก๊วย	วุ้นดำ
8. 'กะละมัง'	กะละมัง	โคม
9. 'เสื่อ'	เสื่อ	สาด
10. 'พรงนี้'	พรงนี้	ตอเข้า
11. 'มะรืนนี้'	มะรืนนี้	ตอเรือ
12. 'ดู'	ดู	แล
13. 'ปอก'	ปอก	ลิด
14. 'ไใกล้'	ไใกล้	แค'
15. 'ขาด'	ขาด	แหก
16. 'หวย'	หวย	เบอร์
17. 'พุด'	พุด	แหล่ง
18. 'เรอ'	เรอ	เฮย
19. 'กะลา'	กะลา	พรก
20. 'มะละกอ'	มะละกอ	ลอกกอ

² หน่วยอรรถ 'ดู' ซ้ำกับหน่วยอรรถจากงานวิจัยของพรหมรส

2.2 การสร้างแบบสอบถาม

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูล ณ จุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นแบบสอบถามข้อมูลทางสังคมของผู้บอกภาษา ส่วนที่เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้บอกภาษา และส่วนที่เป็นแบบสอบถามการใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษา (ดูภาคผนวก ก)

ส่วนที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามข้อมูลทางสังคม ซึ่งเป็นประวัติส่วนตัวของผู้บอกภาษาโดยละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลทางสังคมของผู้บอกภาษามากที่สุด ได้แก่ ชื่อ-สกุล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนาเกิด ภูมิลำเนาปัจจุบัน ภูมิลำเนาเดิมของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ การย้ายถิ่น และภาษาที่พูดเป็นภาษาแรก แบบสอบถามส่วนที่หนึ่งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาทุกคนมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้

ส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงคำถามจากแบบสอบถามทัศนคติต่อภาษาถิ่นในงานวิจัยของปาลีรัฐ (2537) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

1. คุณคิดว่าภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาใดไพเราะกว่ากัน
2. เมื่อคุณอยู่ที่ชุมพร/ประจวบฯ หรือจังหวัดใดในภาคใต้ โดยส่วนใหญ่คุณชอบหรือต้องการที่จะใช้ภาษาใดมากกว่ากัน ภาษาไทยถิ่นกลาง หรือภาษาไทยถิ่นใต้
3. สมมติว่าคุณไปกรุงเทพฯ หรือจังหวัดใดในภาคอื่น แล้วเจอคนที่รู้จักที่พูดภาษาไทยถิ่นใต้ได้บนรถเมล์ หรือสถานที่สาธารณะ คุณอยากจะเลือกใช้ภาษาใดทักทาย หรือสื่อสารกับคนนี้ ภาษาไทยถิ่นกลาง หรือภาษาไทยถิ่นใต้ _____
4. ถ้าให้เลือกได้คุณอยากใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่พูดภาษาไทยถิ่นกลาง หรือภาษาไทยถิ่นใต้ _____
5. ถ้ามีสมาชิกใหม่ขึ้นในครอบครัว คุณอยากสอนให้เขาพูดภาษาใดได้เป็นภาษาแรก ภาษาไทยถิ่นกลาง หรือภาษาไทยถิ่นใต้ _____

ในการวิเคราะห์ทัศนคติต่อภาษาไทยถิ่นใต้ ทำดังนี้ คือ

ถ้าผู้บอกภาษาตอบ	ภาษาไทยถิ่นใต้ ได้	1	คะแนน
	ภาษาไทยถิ่นกลาง ได้	0	คะแนน
เมื่อรวมคะแนนของคำตอบทั้งหมด	คะแนนสูงสุดคือ	5	คะแนน
	คะแนนต่ำสุดคือ	0	คะแนน

ส่วนที่สาม เป็นแบบสอบถามการใช้คำศัพท์ ประกอบด้วยหน่วยอรรถจำนวน 20 หน่วยอรรถ ในแต่ละข้อประกอบด้วยตัวเลือก 2 ตัวเลือก คือ เป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 1 ตัวเลือก และเป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้อีก 1 ตัวเลือก (ดูภาคผนวก ก) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในตัวเลือก ผู้วิจัยจะจัดบันทึกเพิ่มที่ส่วนท้ายของแบบสอบถามของคำศัพท์นั้นๆ

ตัวอย่างแบบสอบถามการใช้คำศัพท์

หน่วยอรรถ	ศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง	ศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
1. 'ห้วป्ली'	ก. ห้วป्ली	ต. ปลีกกล้วย
2. 'พักทอง'	ก. พักทอง	ต. น้ำเต้า

2.3 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

2.3.1 การกำหนดพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่ตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึงตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตอนบนสุดของพื้นที่ในงานวิจัยนี้อยู่ที่ต่ำกว่าตอนบนสุดของพื้นที่ในงานวิจัยของพร็มรส (2535) เนื่องจากงานวิจัยของพร็มรสแสดงว่าบริเวณอำเภอเมืองและตอนบนของอำเภอทับสะแกมีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางสูงมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษามีแนวโน้มที่จะเคลื่อนลงไปทางภาคใต้มากขึ้นด้วย จึงกำหนดพื้นที่ศึกษาให้ต่ำกว่าพื้นที่ในงานวิจัยของพร็มรส

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลรอบที่ 1 ผู้วิจัยพบว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษาของกลุ่มอายุ 10-20 ปีอยู่บริเวณจุดเก็บข้อมูลที่ 13 อีกทั้งจุดเก็บข้อมูลที่ 14 และ 15 มีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางค่อนข้างสูง ผู้วิจัยจึงขยายพื้นที่ศึกษาลงไปทางใต้จนถึงอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เพื่อให้เห็นการแปรของปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ชัดเจนขึ้น

2.3.2 การกำหนดบริเวณจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดจำนวนจุดเก็บข้อมูลในการวิจัยรอบแรกจำนวน 15 จุด ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของพร็มรส (2535) จึงใช้จุดเก็บข้อมูลเดียวกันกับพร็มรสในพื้นที่ที่งานวิจัยทั้งสองซ้อนทับกันจำนวน 11 จุด ได้แก่

จุดเก็บข้อมูลที่ 5 ถึง 15 ในงานวิจัยของพริ้มรส โดยจุดเก็บข้อมูลที่ 5 ในงานวิจัยของพริ้มรส จะเป็นจุดเก็บข้อมูลที่ 1 ในงานวิจัยนี้ และไล่เรื่อยไปจนถึงจุดเก็บข้อมูลที่ 15 ซึ่งจะเป็นจุดเก็บข้อมูลที่ 11 ในงานวิจัยนี้ จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดบริเวณจุดเก็บข้อมูลเพิ่ม 4 จุด โดยในการคัดเลือกบริเวณที่ใช้เก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นนั้น ทำการคัดเลือกโดยใช้แผนที่ของกรมแผนที่ทหารซึ่งรวบรวมขึ้นในปี พ.ศ. 2528 ประกอบกับแผนที่จาก CD-ROM ของกรมการปกครองที่รวบรวมขึ้นในปี พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยไม่ได้ใช้วิธีการตักตักคัดเลือกเหมือนงานวิจัยของพริ้มรส แต่กำหนดโดยเลือกบริเวณที่มีระยะห่างตามแนวถนนเพชรเกษมจากเหนือไปได้ ในระยะที่ใกล้เคียงกับระยะเดิมของจุดเก็บข้อมูลในงานวิจัยของพริ้มรส เพื่อให้ได้ระยะที่ใกล้เคียงกันที่สุด จากนั้นจึงคัดเลือกหมู่บ้านที่อยู่ในบริเวณที่กำหนดไว้จำนวน 3 หมู่บ้าน และเลือกหมู่บ้าน 1 ใน 3 หมู่บ้านนี้เป็นบริเวณจุดเก็บข้อมูล ส่วนอีก 2 หมู่บ้านเป็นบริเวณจุดเก็บข้อมูลสำรองในกรณีที่หมู่บ้านที่ 1 ที่เลือกไว้มีเกณฑ์ไม่ครบตามกำหนด โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกหมู่บ้าน ดังนี้

- ก) หมู่บ้านที่ใช้เป็นจุดเก็บข้อมูล ต้องเป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ถนนเพชรเกษม คือ ห่างจากถนนเพชรเกษมไม่เกิน 5 ก. ม. เพื่อให้จุดเก็บข้อมูลแต่ละจุดได้รับอิทธิพลที่มาจากผลกระทบใกล้เคียงกันที่สุด
- ข) หมู่บ้านที่ใช้เป็นจุดเก็บข้อมูล มีโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้าน³ โดยดูรายชื่อโรงเรียนจากรายชื่อโรงเรียนระดับประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ค) หมู่บ้านที่ใช้เป็นจุดเก็บข้อมูล ต้องมีความเก่าแก่พอที่จะหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 50-60 ปีได้
- ง) หมู่บ้านที่ใช้เป็นจุดเก็บข้อมูล ต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะหาผู้บอกภาษา ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ครบทั้ง 30 คน

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ขยายพื้นที่ศึกษาลงไปทางใต้จนถึงอำเภอละแอม จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 โดยได้คัดเลือกเพิ่มจำนวน 5 จุด

ในการกำหนดจุดเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 พบว่ามีความผิดพลาดเนื่องจากระยะห่างระหว่างจุดเก็บข้อมูลที่ 14 และ 15 มีระยะห่างกันตามแนวถนนเพชรเกษมประมาณ 2

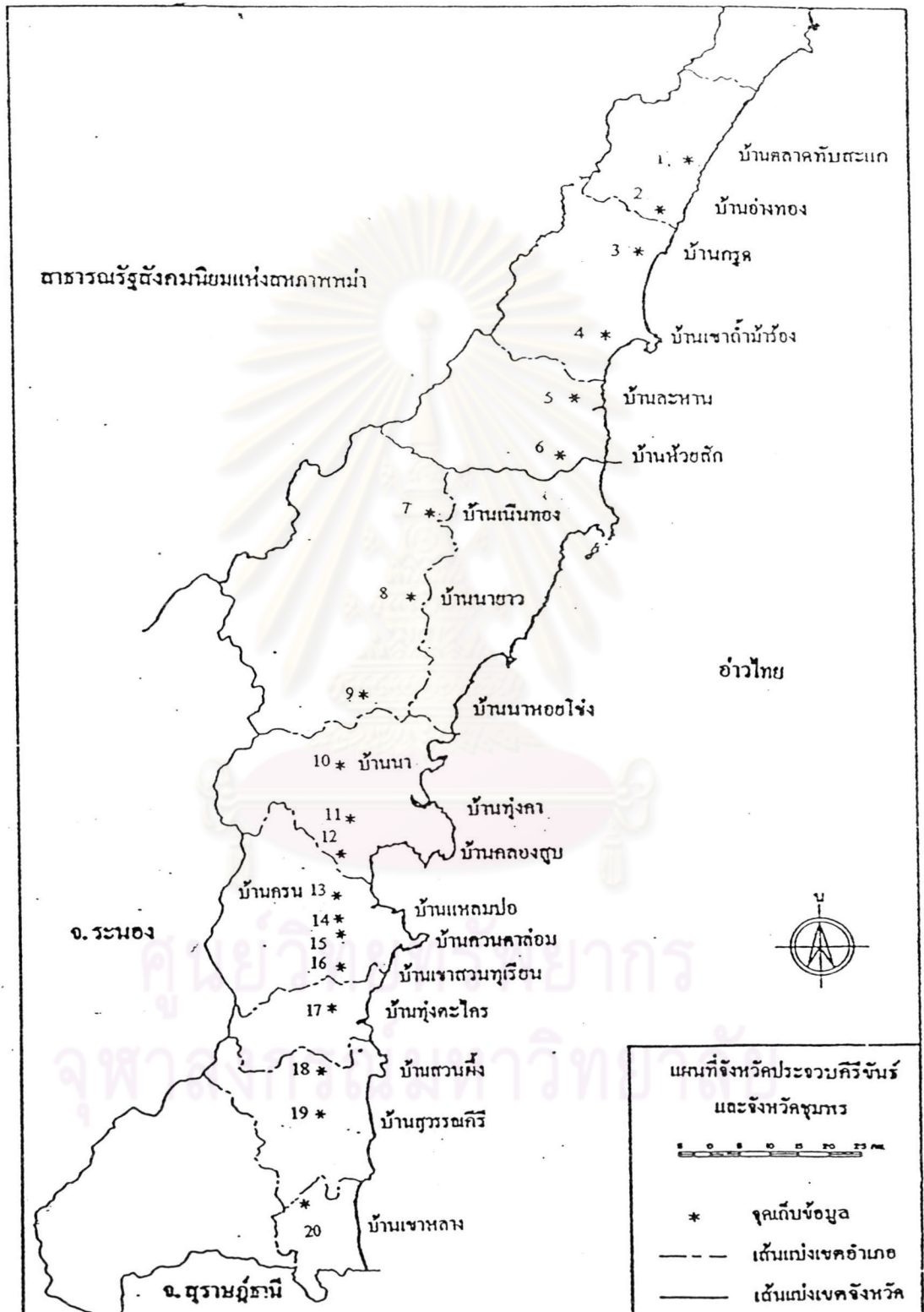
³ หมู่บ้านที่มีโรงเรียนแสดงว่าหมู่บ้านมีจำนวนประชากรมาก และเพื่อให้ได้ผู้บอกภาษามีโอกาสทางการศึกษาเท่ากัน

กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งระยะทางที่ไม่ห่างกันนั้นอาจทำให้มีการใช้ภาษาคคล้ายกัน ในการกำหนดจุดเก็บข้อมูลครั้งนี้จึงเริ่มวัดระยะห่างจากจุดเก็บข้อมูลที่ 14 บ้านแหลมปอ ตำบลสวี อำเภอสวี ให้มีระยะห่างตามแนวถนนเพชรเกษมจากเหนือไปได้ตามที่ตั้งเกณฑ์ไว้

จากการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลทั้งสองครั้งนี้ ได้จุดเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 20 จุดดังต่อไปนี้ (ดูภาพที่ 7)

1. บ้านตลาดทับสะแก ต.ทับสะแก อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
2. บ้านอ่างทอง ต.อ่างทอง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
3. บ้านกรูด ต.ธงชัย อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. บ้านเขาถ้ำม้าร้อง ต.พงศ์ประศาสน์ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. บ้านดอนละหาน ต.บางสะพาน อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
6. บ้านห้วยลึก ต.ทรายทอง อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
7. บ้านเนินทอง ต.สลุย อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
8. บ้านนายาว ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
9. บ้านนาหอยโข่ง ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
10. บ้านนา ต.บ้านนา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
11. บ้านทุ่งคา ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
12. บ้านคลองสูบ ต.วิสัยเหนือ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
13. บ้านครน ต.ครน อ.สวี จ.ชุมพร
14. บ้านแหลมปอ ต.สวี อ.สวี จ.ชุมพร
15. บ้านควนตาล่อม ต.นาโพธิ์ อ.สวี จ.ชุมพร
16. บ้านเขาสวนทุเรียน ต.นาสัก อ.สวี จ.ชุมพร
17. บ้านทุ่งตะไคร ต.ทุ่งตะไคร อ.ทุ่งตะโก จ.ชุมพร
18. บ้านสวนฝั่ง ต.นาขา อ.หลังสวน จ.ชุมพร
19. บ้านสุวรรณคีรี ต.ขันเงิน อ.หลังสวน จ.ชุมพร
20. บ้านเขาหลวง ต.ทุ่งหลวง อ.ละแม จ.ชุมพร

ภาพที่ 7 : แผนที่แสดงจุดเก็บข้อมูลทั้งหมดในงานวิจัยนี้



2.4 การคัดเลือกผู้บอกภาษา

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนผู้บอกภาษาในงานวิจัยของพัริมรส (2535) เป็นจำนวนที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นตัวแทนของผู้บอกภาษาในแต่ละจุดเก็บข้อมูล และตัวแปรอายุ เป็นตัวแปรทางสังคมที่สามารถใช้กำหนดที่ตั้งของเขตปรับเปลี่ยนภาษาได้ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงกำหนดจำนวนผู้บอกภาษาจุดเก็บข้อมูลละ 30 คน โดยแบ่งผู้บอกภาษาออกเป็น 3 กลุ่มตามตัวแปรอายุ กำหนดจำนวนผู้บอกภาษากลุ่มอายุละ 10 คน และพยายามให้ในแต่ละกลุ่มอายุประกอบด้วย ผู้บอกภาษาเพศหญิงและเพศชายในปริมาณที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันที่สุด ไม่กำหนดจำนวนผู้บอกภาษาในตัวแปรการศึกษาและทัศนคติต่อภาษาถิ่น รวมจำนวนผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 600 คน คุณสมบัติของผู้บอกภาษามีดังนี้คือ

1) แบ่งตามอายุออกเป็น 3 กลุ่มอายุ โดยมีความห่างของช่วงอายุ 10 ปีระหว่างแต่ละกลุ่ม เพื่อแยกวัยของผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มออกจากกันอย่างชัดเจน คือ

- กลุ่มอายุ 10-20 ปี
- กลุ่มอายุ 30-40 ปี
- กลุ่มอายุ 50-60 ปี

2) เป็นผู้ที่เกิดและมีภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ในบริเวณจุดเก็บข้อมูลในแต่ละจุด สำหรับผู้ที่เคยย้ายไปอยู่ที่อื่นชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งด้วยสาเหตุใดก็ตาม (เช่น การไปศึกษาต่อยังกรุงเทพมหานคร) ผู้นั้นก็ต้องใช้ชีวิตอยู่ในบริเวณจุดเก็บข้อมูลในแต่ละจุด รวมเวลาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของอายุบุคคลนั้น และต้องสามารถพูดภาษาท้องถิ่นของตนเองได้ เพื่อผู้บอกภาษาจะไม่ได้รับอิทธิพลในการใช้ภาษาจากถิ่นอื่น และสามารถเป็นตัวแทนของท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ได้อย่างดี

3) ผู้บอกภาษากลุ่มอายุเดียวกัน เพศเดียวกัน ต้องไม่อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน เนื่องจากผู้บอกภาษาเพศเดียวกัน ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันและอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ย่อมต้องมีการใช้ภาษาที่ไม่ต่างกันอยู่แล้ว ผู้วิจัยต้องการกระจายผู้บอกภาษาให้มากที่สุด เพื่อจะได้ภาษาของจุดเก็บข้อมูลจริงๆ

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถคัดเลือกผู้บอกภาษาด้วยตนเอง และจะทำให้ได้ผู้บอกภาษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง การเก็บข้อมูลใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ ตามจุดเก็บข้อมูลทั้ง 20 จุด การออกเก็บข้อมูลในงานวิจัย

ครั้งนี้ทำขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกออกเก็บข้อมูลในจุดเก็บข้อมูลที่ 1- 15 ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2544 และครั้งที่ 2 ออกเก็บข้อมูลในจุดเก็บข้อมูลที่ 16-20 ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัย (ดูภาคผนวก ก) ได้แก่

- 1) แบบสอบถาม
- 2) บัตรรายการคำ ประกอบด้วย รูปภาพประกอบคำอธิบายหน่วยอรรถแต่ละหน่วยอรรถ หน่วยอรรถละ 1 ใบ รวม 20 ใบ
- 3) สมุดจดบันทึก สำหรับจดข้อมูลที่เป็ประโยชน์เพิ่มเติม จากการบอกเล่าของผู้บอกภาษา

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาเกี่ยวกับประวัติและทัศนคติของผู้บอกภาษาแต่ละคน จากนั้นจะให้ผู้บอกภาษาดูภาพจากบัตรรายการคำ และผู้วิจัยบันทึกคำตอบลงในแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจะพูดว่า “โดยปกติเมื่อท่านพบสิ่งของในรูปนี้ ท่านเรียกว่า ...” หรือ “โดยปกติเมื่อท่านกระทำกริยานี้ ท่านเรียกว่า ...” และอ่านคำอธิบายหน่วยอรรถแต่ละหน่วยอรรถให้ผู้บอกภาษาแต่ละคนฟัง เพื่อให้คำตอบที่ได้จากผู้บอกภาษาเป็นคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาแต่ละท่านใช้จริงในท้องถิ่นนั้นๆ

2.6 ปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เกิดปัญหาขึ้นหลายประการดังนี้

2.6.1 ปัญหาการหาจุดเก็บข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยของพริ้มรส (2535)

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ต้องการเปรียบเทียบผลการวิจัย กับงานวิจัยของพริ้มรส (2535) ทำให้ในการเก็บข้อมูล ต้องทำการเก็บข้อมูลในบางจุดเก็บข้อมูลที่เป็นจุดเก็บข้อมูลในงานวิจัยของพริ้มรส ดังที่แสดงให้เห็นในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล (ดู 2.3.2) แต่เมื่อเดินทางไปยังจุดเก็บข้อมูลพบว่า ในบางจุดเก็บข้อมูลปัจจุบันมีการแบ่งหมู่บ้านใหม่ตามการแบ่งเขตการปกครองใหม่ และ/หรือชื่อหมู่บ้านในงานวิจัยของพริ้มรสไม่ตรงกับชื่อหมู่บ้านที่มีในปัจจุบันมีแต่ชื่อที่คล้ายกัน ทำให้ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่า บริเวณที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลนั้นเป็นบริเวณเดิมที่พริ้มรสเคยมาเก็บข้อมูลไว้หรือไม่ จุดเก็บข้อมูลที่เป็นปัญหาได้แก่ จุดเก็บข้อมูลที่ 4 บ้านเขาม้าร้อง ปัจจุบันหมู่บ้านนี้เรียกว่า “บ้านเขาถ้ำม้าร้อง” และจุดเก็บข้อมูลที่ 5 บ้านละหาน ซึ่งบริเวณที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นจุดเก็บข้อมูลเดิมของพริ้มรส มี 2 บริเวณคือ บริเวณ “วัดละหาน” ซึ่งเป็นชื่อเดียวกับชื่อ “บ้านละหาน” ที่พริ้มรสเขียนไว้ว่าเป็นจุดเก็บข้อมูล และ “บ้านดอนละหาน” ซึ่งปัจจุบันบริเวณนี้มีความเจริญขึ้นมากได้รับการยกฐานะการปกครองเป็นแบบเทศบาล ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “เทศบาลบ้านดอนละหาน” ทำให้ผู้

วิจัยไม่แน่ใจว่าจุดเก็บข้อมูลเดิมเป็นบริเวณใดกันแน่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนของที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย จึงได้รับคำตอบว่าบริเวณที่คาดว่าน่าจะเป็นบ้านละหาน คือบริเวณหมู่ 4 ของเทศบาลบ้านดอนละหาน เนื่องจากเป็นบริเวณที่ตั้งเดิมของบ้านดอนละหาน ส่วนวัดละหานนั้นอยู่ในหมู่บ้านอื่นเพียงแต่ชื่อวัดละหานเท่านั้น ดังนั้นในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลที่ หมู่ 4 เทศบาลบ้านดอนละหาน และเรียกบริเวณนี้ว่า บ้านดอนละหาน

2.6.2 ปัญหาการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลใหม่เพื่องานวิจัยครั้งนี้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 นั้นมีความผิดพลาดเนื่องจากจากการกำหนดจุดสุดท้ายของจุดเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้จะอยู่ที่ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลต่อจากจุดเก็บข้อมูลสุดท้ายของงานวิจัยของพริ้มรส ลงมาทางทิศใต้ตามแนวถนนเพชรเกษม และมีระยะห่างเท่ากับระยะห่างของจุดเก็บข้อมูลเดิมของพริ้มรสโดยใช้แผนที่ ซึ่งไม่สามารถบอกระยะที่แท้จริงตามแนวถนนเพชรเกษมได้ ทำให้จุดเก็บข้อมูลที่ 14 บ้านแหลมปอ ตำบลสวี และ จุดเก็บข้อมูลที่ 15 บ้านควนตาล่อม ตำบลนาโพธิ์ มีระยะห่างกันตามแนวถนนเพชรเกษมประมาณ 2 กิโลเมตรเท่านั้น แต่ผู้วิจัยก็เก็บข้อมูลในบริเวณทั้งสองและใช้ข้อมูลนี้ในการวิเคราะห์ และเมื่อมีการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 ผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่ศึกษาตั้งแต่ อำเภอสวี โดยเริ่มวัดระยะห่างจากจุดเก็บข้อมูลที่ 14 บ้านแหลมปอ ตำบลสวี อำเภอสวี ให้มีระยะห่างมีระยะห่างตามแนวถนนเพชรเกษมจากเหนือไปได้ ในระยะที่ใกล้เคียงกับระยะเดิมที่สุด

2.6.3 ปัญหาจุดเก็บข้อมูล

เมื่อเดินทางไปเก็บข้อมูลที่จุดเก็บข้อมูลต่างๆ พบว่า จุดเก็บข้อมูลที่ 18 บ้านสวนฝั่งตำบลนาขา อำเภอลำสนวน เป็นจุดเก็บข้อมูลที่อยู่ติดถนนเพชรเกษม และเป็นบริเวณที่มีตลาดซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นการใช้ภาษาของผู้บอกภาษาจึงได้รับอิทธิพลของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางในการติดต่อสื่อสารค่อนข้างมาก นอกจากนี้บริเวณนี้ยังเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ สถานีอนามัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้มีลักษณะของชุมชนเมืองค่อนข้างมาก ดังนั้นหากการวิเคราะห์หรือตราการใช้คำศัพท์ของบริเวณนี้ มีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางใกล้เคียงกับอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยจะไม่ตัดสินใจให้บริเวณนี้เป็นเขตปรับเปลี่ยนภาษา

2.6.4 ปัญหาในการหาผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้แบ่งกลุ่มผู้บอกภาษาเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 10-20 ปี กลุ่มอายุ 30-40 ปี และกลุ่มอายุ 50-60 ปี เมื่อไปสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลตามจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุด พบว่ามีปัญหาในการหาผู้บอกภาษาต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุของผู้บอกภาษาในแต่ละจุดเก็บข้อมูล ดังนี้

- กลุ่มอายุ 10-20 ปี ในบางจุดเก็บข้อมูลผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลในวันธรรมดา (วันจันทร์ถึงวันศุกร์) ซึ่งเป็นวันที่โรงเรียนมีการเรียนการสอน ผู้บอกภาษากลุ่มนี้ส่วนมากไปโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสอบถามกับชาวบ้านว่าเด็กในหมู่บ้านนี้ส่วนมากเรียนที่โรงเรียนไหน จากนั้นจึงเดินทางไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนแทน โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากอาจารย์ของแต่ละโรงเรียน⁴
- กลุ่มอายุ 30-40 ปี ผู้บอกภาษากลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนทำงานเป็นส่วนใหญ่ และส่วนมากผู้ชายจะออกไปทำงานต่างถิ่น ทำให้ในบางจุดเก็บข้อมูลได้ผู้บอกภาษาที่เป็นเพศชาย 4 คน และเป็นเพศหญิง 6 คน
- กลุ่มอายุ 50-60 ปี ผู้บอกภาษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นกลุ่มที่หาได้ยากเนื่องจากการอพยพย้ายถิ่น ในบางจุดเก็บข้อมูลไม่สามารถหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุนี้ได้ครบตามจำนวนที่กำหนด ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่มีอายุใกล้เคียงกับอายุที่กำหนดมากที่สุด ดังนั้นจึงมีผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุ 62 ปีอยู่ 2 คนจากผู้บอกภาษาในจุดเก็บข้อมูลที่ 17

2.6.5 ปัญหาของหน่วยรรถ

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาพบว่า ชาวบ้านในท้องถิ่นส่วนใหญ่นิยมใช้รูปแปรของคำศัพท์โดยตัดพยางค์หน้าหรือพยางค์ท้ายออก ทำให้คำสั้นลง เช่น “ข้าวต้มมัด” พุดเพียง “ข้าวต้ม” แต่ถ้าให้พูดเต็มๆ ก็จะตอบว่า “ข้าวต้มมัด” หรือ “ข้าวต้มกล้วย” และ “มะรืนนี้” มักพูดว่า “รืนนี้” แต่ทุกคำก็สามารถบอกได้ว่าคำเต็มๆ คืออะไร

นอกจากนี้ยังพบว่า มีหน่วยรรถ 3 หน่วยรรถ ซึ่งไม่ได้แทนด้วยคำศัพท์เพียง 2 ศัพท์เท่านั้น แต่แทนด้วยคำศัพท์ถึง 3 คำศัพท์ จึงต้องทำการวิเคราะห์ว่าคำศัพท์ที่เพิ่มเข้ามานี้จัดเป็นคำศัพท์ประเภทใด (ดู 2.7.2.1)

⁴ ผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาตามบ้าน เพื่อที่จะได้ไม่เป็นการจำกัดกลุ่มผู้บอกภาษาว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาเท่านั้น แต่เมื่อไม่สามารถหาผู้บอกภาษาได้ครบ จึงไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียน

2.6.6 ปัญหาความขัดแย้งภายในท้องถิ่น

จุดเก็บข้อมูลที่ 3 คือ บ้านกรูด ตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นบริเวณที่มีโครงการสร้างโรงงานไฟฟ้า ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นกำลังต่อต้านโครงการนี้อยู่ ในวันที่ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลครั้งแรกนั้น เป็นวันที่สองหลังจากที่มีผู้อ้างตัวว่าเป็นนักศึกษา มาเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยการสัมภาษณ์และขอชื่อ-สกุล และประวัติ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานว่ามีการสัมภาษณ์จริง แต่หลังจากนั้นคนกลุ่มนี้ได้นำรายชื่อที่ได้มาไปรวมเป็นกลุ่มรายชื่อที่ต่อต้านโครงการการสร้างโรงงานไฟฟ้า ทำให้เมื่อผู้วิจัยขอสัมภาษณ์ประชาชนส่วนมากจะไม่ให้สัมภาษณ์ และบางส่วนให้สัมภาษณ์แต่ไม่ยอมบอกชื่อ-สกุล และประวัติ ซึ่งผู้วิจัยต้องใช้ในการอ้างอิง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเดินทางไปเก็บข้อมูลที่จุดเก็บข้อมูลอื่นก่อน แล้วจึงกลับมาเก็บข้อมูลที่จุดนี้อีกครั้งซึ่งทิ้งระยะเวลาห่างกันประมาณ 2 สัปดาห์ ซึ่งเมื่อมาขอสัมภาษณ์อีกครั้งและแสดงหลักฐานการสัมภาษณ์จากจุดเก็บข้อมูลอื่นๆ ผู้บอกภาษาในจุดเก็บข้อมูลนี้ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2.7 การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.7.1 การประมวลผลข้อมูล

หลังจากสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาเสร็จสิ้นลงในแต่ละจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลทางสังคมของผู้บอกภาษา โดยละเอียดเพื่อนับคะแนนทัศนคติ รวมถึงการนับจำนวนผู้บอกภาษาตามตัวแปรทางสังคม คือการศึกษา และทัศนคติต่อภาษาไทยถิ่นใต้

เมื่อสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาครบทุกจุดเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยนำคำตอบของผู้บอกภาษาแต่ละท่านมาแยกบันทึกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นรายละเอียดของผู้บอกภาษา (ดูภาคผนวก ค) และส่วนที่เป็นคำตอบของผู้บอกภาษา (ดูภาคผนวก ข) เพื่อให้สะดวกต่อการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นจึงทำการเปลี่ยนข้อมูลทางสังคมเป็นรหัส โดยใช้ "รหัสตัวเลข" แทนข้อมูลทางสังคมต่างๆ เพื่อให้สามารถจำแนกลักษณะของข้อมูลได้ง่ายขึ้น (ดูภาคผนวก ง) หลังจากทำการเปลี่ยนข้อมูลทางสังคมเป็นรหัสต่างๆ แล้ว สำหรับการวิเคราะห์หาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยใช้วิธีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางกับวิธีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ ตามตัวแปรทางสังคม ผู้วิจัยทำการนับจำนวนผู้บอกภาษาตามตัวแปรทางสังคมแต่ละตัวในแต่ละจุดเก็บข้อมูล ดังตารางที่ 6 โดยตัวแปรทางสังคมแต่ละตัวแปรแบ่งเป็นกลุ่มดังนี้

ตารางที่ 6 : จำนวนผู้บอกภาษาตามตัวแปรทางสังคมในแต่ละจุดเก็บข้อมูล

จุดเก็บ ข้อมูลที่	อายุ			การศึกษา		ทัศนคติ	
	10-20 ปี	30-40 ปี	50-60 ปี	ต่ำ	สูง	บวก	ลบ
1	10	10	10	15	15	4	26
2	10	10	10	12	18	2	28
3	10	10	10	12	18	9	21
4	10	10	10	23	7	16	14
5	10	10	10	15	15	13	17
6	10	10	10	13	17	12	18
7	10	10	10	18	12	24	6
8	10	10	10	19	11	20	10
9	10	10	10	14	16	26	4
10	10	10	10	15	15	26	4
11	10	10	10	16	14	23	7
12	10	10	10	12	18	18	12
13	10	10	10	18	12	23	7
14	10	10	10	11	19	26	4
15	10	10	10	23	7	27	3
16	10	10	10	13	17	22	8
17	10	10	10	17	13	29	1
18	10	10	10	21	9	16	14
19	10	10	10	23	7	27	3
20	10	10	10	18	12	26	4
รวม	200	200	200	328	272	389	211

- ตัวแปรอายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่มอายุ ดังนี้ กลุ่มอายุ 10-20 ปี กลุ่มอายุ 30-40 ปี และกลุ่มอายุ 50-60 ปี
- ตัวแปรการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ การศึกษาต่ำกว่าหรือจบการศึกษาระดับชั้น ป. 6 และกลุ่มการศึกษาสูงกว่าชั้น ป. 6
- ตัวแปรทัศนคติ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทัศนคติบวกต่อภาษาไทยถิ่นใต้ และกลุ่มทัศนคติลบต่อภาษาไทยถิ่นใต้ การตัดสินใจว่าผู้บอกภาษามีทัศนคติใด ทำโดยนับคะแนนทัศนคติ

ถ้าได้	3-5 คะแนน	ถือว่า <u>ทัศนคติบวก</u> ต่อภาษาไทยถิ่นใต้
	0-2 คะแนน	ถือว่า <u>ทัศนคติลบ</u> ต่อภาษาไทยถิ่นใต้
ซึ่ง	ทัศนคติบวก	หมายถึง ทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยถิ่นใต้
	ทัศนคติลบ	หมายถึง ทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาษาไทยถิ่นใต้

2.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ การวิเคราะห์คำศัพท์ และการวิเคราะห์หาเขตปรับเปลี่ยนระหว่างภาษาไทยถิ่นกลาง กับภาษาไทยถิ่นใต้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.7.2.1 การวิเคราะห์คำศัพท์ ในการคัดเลือกหน่วยอรรถเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ถึงแม้ว่าผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะหน่วยอรรถ 2 ศัพท์ คือ แทนด้วยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 1 ศัพท์ และคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ 1 ศัพท์ ที่เคยใช้วิเคราะห์และได้ผลดีแล้วเท่านั้น จำนวน 20 หน่วยอรรถ เมื่อผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่า หน่วยอรรถ 17 หน่วยอรรถ ซึ่งได้แก่ 'หัวปลี' 'พื้ททอง' 'แดงโม' 'กะปี่' 'ป่าทองโก' 'เงาก้วย' 'กะละมัง' 'เสื่อ' 'มะรืนนี้' 'ดู' 'ปกอก' 'ไก่อ' 'ขาด' 'หวย' 'พูด' 'เธอ' และ 'มะละกอ' ได้ผลตามที่กำหนดไว้ คือ เป็นหน่วยอรรถที่แทนด้วย 2 ศัพท์เท่านั้น แต่หน่วยอรรถอีก 3 หน่วยอรรถ ซึ่งได้แก่ 'ข้าวต้มมัด' 'พุงนี้' และ 'กะลา' แทนด้วย 3 ศัพท์ คือ นอกจากจะแทนด้วยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้แล้ว ยังแทนด้วยคำศัพท์อีก 1 ศัพท์ดังนี้

หน่วยอรรถ	คำศัพท์ภาษา ไทยถิ่นกลาง	คำศัพท์ภาษา ไทยถิ่นใต้	คำศัพท์ ที่เพิ่มเข้ามา
'ข้าวต้มมัด'	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย	เหนียวห่อกล้วย
'พุงนี้'	พุงนี้	ตอเข้า	ตอพุง
'กะลา'	กะลา	พรก	กะโหลก

เมื่อคำตอบที่ได้จากผู้บอกภาษาเป็นดังข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์คำศัพท์โดยใช้พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา ในการตัดสินว่าคำศัพท์ใดเป็นภาษาไทยถิ่นกลาง และคำศัพท์ใดเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

1. คำศัพท์ที่จัดเป็น “คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง” คือ คำศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ว่าเป็นภาษามาตรฐาน
2. คำศัพท์ที่จัดเป็น “คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้” คือ คำศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2530) ว่าเป็นคำศัพท์ที่ใช้ทั่วไปในภาคใต้ ไม่ระบุว่าเป็นคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะบริเวณใดบริเวณหนึ่ง
3. คำศัพท์ที่จัดเป็น “คำศัพท์เฉพาะถิ่น” คือ คำศัพท์ที่พจนานุกรมทั้งสองข้างต้นระบุว่า เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่น หรือถ้าไม่พบการปรากฏของคำศัพท์นั้นๆ ในพจนานุกรม แต่การปรากฏของคำศัพท์นั้น เกิดเฉพาะบางบริเวณ ผู้วิจัยตัดสินให้เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่น

จากเกณฑ์ข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า “เหนียวห่อกล้วย” เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่น นครศรีธรรมราช และพัทลุง และคำว่า “ตอพุง” เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่นชุมพร ส่วนคำว่า “กะโหลก” นั้นหาไม่พบแต่ก็สามารถตัดสินได้ว่าเป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่นเช่นกัน เนื่องจากพบคำนี้ในบริเวณ 3 จุดเก็บข้อมูล คือจุดเก็บข้อมูลที่ 7 บ้านเนินทอง ตำบลสลูย จุดเก็บข้อมูลที่ 8 บ้านนายาว ตำบลหงษ์เจริญ และจุดเก็บข้อมูลที่ 9 บ้านนาหอยโข่ง ตำบลนากระตาม ซึ่งทั้ง 3 จุดเก็บข้อมูลนี้อยู่ใน อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ทั้งนี้ในพจนานุกรมพบคำว่า “กะหลก” ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า “โคลก” ซึ่งเขียนได้ว่า

“โคลก” หมายถึง น. กะลามะพร้าวที่ชูดั้งลูก ชัดเกลี้ยง ใช้เป็นภาชนะใส่น้ำดื่ม (ย.ล. , น.ธ.)⁵ ; กะโหลก โหลก ก็ว่า

⁵ อักษรแสดงพื้นที่ที่ใช้คำ ซึ่ง ย.ล. หมายถึง จังหวัดยะลา และ น.ธ. หมายถึง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จะเห็นได้ว่าในบริเวณอื่นแม้มีคำว่า “กะโหลก” ใช้แต่ในความหมายต่างกันเล็กน้อย จึงจัดให้คำศัพท์นี้เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่น ดังนั้นทั้งสามหน่วยอรรถนี้จึงแทนด้วย 3 ศัพท์ คือ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และคำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น

หลังจากการวิเคราะห์คำศัพท์แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนคำศัพท์แต่ละประเภท และแสดงการใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนในแต่ละจุดเก็บข้อมูลไว้ในตาราง (ดูภาคผนวก ข) สัญลักษณ์ที่ใช้ได้แก่

C = คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง

S = คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้

D = คำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น

U = คำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาไม่รู้จัก

นอกจากนี้ยังพบว่า หน่วยอรรถ ‘เงาก้วย’ เป็นหน่วยอรรถเดียวที่ผู้บอกภาษาบางคนไม่รู้จัก ซึ่งอาจเป็นเพราะเงาก้วยเป็นเพียงขนมหวาน ไม่ใช่อาหารหลักของไทย จึงไม่เป็นที่รู้จักของทุกคน

จากการวิเคราะห์คำศัพท์ ได้คำศัพท์ที่ใช้ในบริเวณที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 : คำศัพท์ที่ใช้ในแต่ละหน่วยอรรถ

หน่วยอรรถ	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง (C)	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ (S)	คำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น (D)
1. 'หัวปลี'	หัวปลี	ปลีกล้วย	-
2. 'ฟักทอง'	ฟักทอง	น้ำเต้า	-
3. 'แตงโม'	แตงโม	แตงจีน	-
4. 'กะปิ'	กะปิ	เคย	-
5. 'ปาห้องโก'	ปาห้องโก'	จ๊ะโก้ย	-
6. 'ข้าวต้มมัด'	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย	เหนียวหอกกล้วย
7. 'เจาก๊วย'	เจาก๊วย	วุ้นดำ	-
8. 'กะละมัง'	กะละมัง	โคม	-
9. 'เสื่อ'	เสื่อ	ลาด	-
10. 'พรงนี้'	พรงนี้	ตอเข้า	ต่อพรุ
11. 'มะรืนนี้'	มะรืนนี้	ตอเรือ	-
12. 'ดู'	ดู	แล	-
13. 'ปอก'	ปอก	ลิด	-
14. 'ใกล้'	ใกล้	แค'	-
15. 'ขาด'	ขาด	แหก	-
16. 'หวย'	หวย	เบอร์	-
17. 'พูด'	พูด	แหลง	-
18. 'เรือ'	เรือ	เอย	-
19. 'กะลา'	กะลา	พรก	กะโหลก
20. 'มะละกอ'	มะละกอ	ลอก	-

2.7.2.2 การวิเคราะห์หาเขตปรับเปลี่ยนระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้
 การวิเคราะห์หาเขตปรับเปลี่ยนภาษา ผู้วิจัยได้ทำ 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรก
 เป็นการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยใช้อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง
 และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการวิเคราะห์
 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยใช้การ
 วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis)

การหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยใช้อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่น
 กลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ เป็นวิธีที่ปรากฏครั้งแรกในงานวิจัย
 ของวรรณพร (2526) และเป็นวิธีการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาที่ใช้ในงานวิจัยของ
 พริ้มรส (2535) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีดังกล่าวในการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาใน
 งานวิจัยนี้ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเขตปรับเปลี่ยนภาษาที่ได้ในงานวิจัย
 ของพริ้มรส

ถึงแม้ว่าการใช้อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้
 คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้จะให้ผลที่น่าสนใจ แต่ผู้วิจัยยังไม่พอใจวิธีดังกล่าว เนื่อง
 จากเป็นวิธีการที่ใช้ข้อมูลการใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษาทุกคนรวมกันในแต่ละจุด
 เก็บข้อมูล และไม่มีการทดสอบว่าตัวแปรทางสังคมแต่ละตัวว่ามีอิทธิพลต่อการ
 แปรของเขตปรับเปลี่ยนภาษาจริงหรือไม่ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะหาวิธีที่
 สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวแปร แสดงได้ว่าตัวแปรใดมี
 อิทธิพลต่อการแปรของเขตปรับเปลี่ยนภาษามากที่สุด และช่วยกำหนดเขตปรับ
 เปลี่ยนภาษาโดยใช้ข้อมูลของผู้บอกภาษาแต่ละคนมาพิจารณาอย่างละเอียด (ดู
 ภาคผนวก จ) พบว่าวิธีที่สามารถนำมาใช้ได้ คือการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ
 ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ได้และสามารถสร้า
 สมการ ที่ให้ผลว่าบริเวณใดเป็นบริเวณที่ผู้บอกภาษาใช้ภาษาถิ่นใดถิ่นหนึ่งใกล้
 อัตราร้อยละ 50 มากที่สุด ซึ่งก็หมายความว่าบริเวณนั้นมีอัตราการใช้อีกภาษา
 หนึ่งร้อยละ 50 เช่นกัน และวิธีการดังกล่าวนำข้อมูลผู้บอกภาษาแต่ละคนมาใช้
 ทำให้มีความละเอียดกว่าการใช้อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษา
 ไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการดังกล่าวในขั้นตอนที่ 2 ของการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็น
 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาถิ่นกับตัวแปรทางสังคมได้ชัดเจน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

2.7.2.2.1 การหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยใช้อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่น

กลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา โดยใช้อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) การหาค่าอัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของแต่ละจุดเก็บข้อมูล หลังจากผู้วิจัยนับจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จากคำตอบของผู้บอกภาษาแต่ละคนแล้ว (ดูภาคผนวก จ) ผู้วิจัยจึงนำจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้บอกภาษาแต่ละคน มาหาปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้งสองของแต่ละจุดเก็บข้อมูล และหาปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้งสอง จำแนกตามตัวแปรทางสังคมในแต่ละจุดเก็บข้อมูล จากนั้นจึงนำมาหาอัตราการใช้คำศัพท์ทั้งสองภาษาของแต่ละจุดเก็บข้อมูล และหาอัตราการใช้คำศัพท์ทั้งสองภาษาโดยจำแนกตามตัวแปรทางสังคมแต่ละตัวในทุกจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดสูตรการคำนวณหาอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ พร้อมทั้งตัวอย่างการคำนวณ ในภาคผนวก ง
- 2) นำผลที่ได้มาแสดงในตาราง ผลของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ผู้วิจัยนำมาแสดงในตาราง (ดูตัวอย่างตารางที่ 8) ซึ่งประกอบด้วย 6 คอลัมน์ ได้แก่ จุดเก็บข้อมูล อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง (C) อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ (S) อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น (D) อัตราการใช้คำศัพท์ที่ไม่รู้จัก (U) และผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางกับอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ (C-S) หากค่าผลต่างของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้งสองเป็นบวก (+) แสดงว่าบริเวณนั้นมีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางสูงกว่าอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ แต่ถ้าค่าผลต่างของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้งสองเป็นลบ (-) แสดงว่า บริเวณนั้นมีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้สูงกว่าอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง ซึ่งผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นทั้งสองนี้ คำนวณไว้เพื่อใช้ในการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาต่อไป

ตารางที่ 8 : ตัวอย่างตารางแสดงอัตราการใช้ภาษาประเภทต่างๆ

จุดเก็บ ข้อมูล	คำศัพท์ภาษา ไทยถิ่นกลาง (C)	คำศัพท์ภาษา ไทยถิ่นใต้ (S)	คำศัพท์ภาษา เฉพาะถิ่น (D)	คำศัพท์ที่ ไม่รู้จัก (U)	ผลต่างของอัตรา การใช้คำศัพท์ (C-S)
1	98.17	1.83	-	-	96.33
2	98.00	2.00	-	-	96.00
.
.
19	25.83	74.17	-	-	-48.33
20	17.67	81.17	1.17	-	-63.50

- 3) นำอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้มาเสนอในรูปของกราฟเส้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้กราฟเส้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่ากราฟเส้นแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของจุดเก็บข้อมูลทั้งหมดได้อย่างชัดเจน และยังแสดงการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาถิ่นทั้งสองในแต่ละจุดเก็บข้อมูลได้ดี ในการทำกราฟ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Microsoft Excel 5.0 และใช้ข้อมูลอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ ดังนี้
- ก) บริเวณที่เป็นเขตปรับเปลี่ยนระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ กำหนดจากผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางกับอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ (C-S) บริเวณที่มีผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ทั้งสองภาษาดำที่สุด จะถือว่าเป็นบริเวณนั้นเป็นเขตปรับเปลี่ยนภาษา
- ข) ถ้าบริเวณที่ต่อเนื่องกันกับเขตปรับเปลี่ยนภาษา หรือห่างจากเขตปรับเปลี่ยนภาษาไม่เกิน 1 จุดเก็บข้อมูล มีความแตกต่างระหว่างผลต่าง

ของอัตราการใช้คำศัพท์ทั้งสองภาษาไม่เกิน 5 คือ 0 ถึง 5 หรือ 0 ถึง -5 ถือว่าบริเวณต่อเนื่องนั้นเป็นบริเวณเขตปรับเปลี่ยนภาษาด้วย

ตัวอย่าง การคำนวณค่าผลต่างของผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้

ถ้า จุดเก็บข้อมูลที่ 11 มี (C-S) ต่ำที่สุด คือ -5 ก็ถือว่าจุดเก็บข้อมูลที่ 11 นี้เป็นเขตปรับเปลี่ยนภาษา แต่ถ้าจุดเก็บข้อมูลที่ 10 ซึ่งเป็นบริเวณที่ต่อเนื่องกันมี (C-S) เท่ากับ -8 เมื่อนำผลต่างของทั้งสองจุดเก็บข้อมูลมาเปรียบเทียบกันแล้ว จะพบว่ามีความแตกต่างของผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาทั้งสองเท่ากับ -3 ก็ถือว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษามีบริเวณครอบคลุมทั้งจุดเก็บข้อมูลที่ 10 และ 11 นั่นคือ จุดเก็บข้อมูลที่ 10 และ จุดเก็บข้อมูลที่ 11 เป็นเขตปรับเปลี่ยนภาษา

- 5) การเปรียบเทียบเขตปรับเปลี่ยนภาษาในแต่ละตัวแปรทางสังคม หลังจากได้เขตปรับเปลี่ยนภาษาแต่ละกลุ่มของตัวแปรทางสังคมแล้ว ผู้วิจัยนำเขตปรับเปลี่ยนภาษาแต่ละกลุ่มของตัวแปรทางสังคมเดียวกัน มาเสนอผลลงบนแผนที่แผ่นเดียวกัน เพื่อดูว่าตัวแปรทางสังคมตัวใดบ้างที่ทำให้เกิดการแปรของเขตปรับเปลี่ยนภาษา

2.7.2.2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยตัวแปรในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็นตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ จุดเก็บข้อมูล อายุ การศึกษา และทัศนคติ
ตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) การหาค่าอัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้บอกภาษาแต่ละคน ผู้วิจัยนับจำนวนการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จากคำตอบของผู้

บอกภาษาแต่ละคน จากนั้นจึงนำมาหาอัตราร้อยละโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Excel 5.0 โดยใช้สูตร (ดูตัวอย่างการคำนวณ ในภาคผนวก จ)

$$\text{อัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์} = \frac{100 \times \text{จำนวนคำศัพท์}}{\text{ภาษาไทยถิ่นใต้} \quad 20 *}$$

หมายเหตุ * 20 คือ จำนวนหน่วยอรรถทั้งหมด

- 2) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 10 ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดการข้อมูลอย่างมีระบบ และเป็นที่ยอมรับใช้กันอย่างแพร่หลาย (กัลยา, 2544) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลของผู้บอกภาษาแต่ละคน ซึ่งข้อมูลต่างๆ ประกอบด้วย อัตราร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อายุ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา และคะแนนทัศนคติของผู้บอกภาษาทั้ง 600 คน (ขั้นตอนการวิเคราะห์ ดูภาคผนวก จ)
- 3) การเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะเสนอการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ประกอบด้วย

- ก) สมการหรือแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Model of analysis)

$$y = f(x) \quad y = \text{ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร}$$

$$x = \text{ตัวแปรอิสระ n ตัวแปร}$$

- ข) สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, SD) ค่าต่ำสุด (Min.) และค่าสูงสุด (Max.)

- ค) ตารางค่าความสัมพันธ์ร่วม (Correlations) ของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งค่าที่ได้แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อยในทิศทางใด หากมีค่าเกิน $\pm .75$ หรือ $\pm .80$ แสดงว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งข้อจำกัดของวิธีการวิเคราะห์ถดถอยเกี่ยวกับตัวแปรอิสระคือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่ควรมีความสัมพันธ์กันมาก เพราะถ้ามีความสัมพันธ์กันมาก

อาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อกัน ซึ่งมีผลต่อตัวแปรตามอีกต่อหนึ่งได้ (สุชาติ, 2543)

ง) ตารางค่าสัมประสิทธิ์ ผลการวิเคราะห์ที่ได้จาก โปรแกรม SPSS ดังแสดงในตัวอย่าง

ตารางที่ 9 : ตัวอย่างตารางค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากโปรแกรม SPSS

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	(a)				
location	(b ₁)				
age	(b ₂)				
education	(b ₃)				
attitude	(b ₄)				

R = _____ ; R² = _____ ; SEE = _____ ; F = _____ ; Sig. F = _____

โดยที่

location = จุดเก็บข้อมูล

Age = อายุ

education = การศึกษา

attitude = ทัศนคติ

ขั้นตอนในการพิจารณาค่าต่างๆ ที่ได้จากรายการ จะพิจารณาตามลำดับดังนี้

- พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (B) ซึ่งจะเป็นค่าที่บอกถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ จุดเก็บข้อมูล และตัวแปรทางสังคม คือ อายุ การศึกษา และทัศนคติว่าสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ มากน้อยเพียงใด และแทนค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยในสมการถดถอยเชิงพหุ สมการความถดถอยเชิงพหุเป็นดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 \quad \dots (1)$$

โดยในงานวิจัยนี้กำหนดให้

Y	=	อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
x_1	=	จุดเก็บข้อมูล (Loc)
x_2	=	ตัวแปรอายุ (Age)
x_3	=	ตัวแปรการศึกษา (Edu)
x_4	=	ตัวแปรทัศนคติ (Att)
a	=	ค่าคงที่ คือ ส่วนหรือระยะตัดแกน Y เมื่อกำหนดให้ $x_1 = x_2 = x_3 = x_4 = 0$
b_1, b_2, b_3, b_4	=	เป็นค่าประมาณของสัมประสิทธิ์ความถดถอย เชิงส่วน ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลง ของตัวแปรตาม (Y) เมื่อตัวแปรอิสระ (X) เปลี่ยนไป 1 หน่วย โดยที่ตัวแปรอิสระ (X) ตัวอื่นๆ มีค่าคงที่

เมื่อแทนค่า b_1, b_2, b_3, b_4 ที่ได้จากตารางค่าสัมประสิทธิ์
ถดถอย ได้สมการถดถอยเชิงพหุของงานวิจัยนี้ คือ

$$\% \text{ South} = a + b_1 \text{Loc} + b_2 \text{Age} + b_3 \text{Edu} + b_4 \text{Att} \dots (2)$$

- พิจารณาค่า t ซึ่งเป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับ
ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ที่
แสดงคุณสมบัติทางสถิติของตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีนัยสำคัญ
หรือไม่ โดยมีสมมติฐานคือ

H_0 : ตัวแปรอิสระนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

H_1 : ตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

หากค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ของตัวแปรอิสระใดๆ มีค่า
มากกว่าค่า Sig. แสดงว่า ยอมรับ H_0 คือ ตัวแปรอิสระนั้นไม่มี
ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ถ้าค่าที่
ได้จากการวิเคราะห์ของตัวแปรอิสระใดๆ มีค่าน้อยกว่าค่า Sig.
แสดงว่า ปฏิเสธ H_0 คือ ตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปร
ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓ พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) โดยเริ่มพิจารณาจากเครื่องหมาย + , - หน้าค่าสัมประสิทธิ์ ซึ่งแสดงให้เห็นทิศทางความสัมพันธ์ ถ้าเป็นเครื่องหมาย + แสดงว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ไปทางเดียวกัน แต่ถ้าเป็นเครื่องหมาย - แสดงว่าตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับตัวแปรตาม จากนั้นจึงพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานที่ได้ ถ้าค่าตัวแปรอิสระใดมีค่ามากแสดงว่าตัวแปรอิสระนั้นจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากกว่าตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานน้อย

๔ พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ถ้าค่า R มีค่าต่ำกว่า 0.4 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามน้อย

ถ้าค่า R มีค่ามากกว่า 0.4 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก

๕ พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R Square หรือ R^2) ซึ่งเป็นค่าสัดส่วนหรือเปอร์เซ็นต์ที่ตัวแปรอิสระในสมการที่กำหนดขึ้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้

ถ้าค่า R^2 ที่ใกล้ 0 จะหมายถึง ตัวแปรอิสระชุดที่อยู่ในสมการมีผลต่อตัวแปรตามน้อย

ถ้าค่า R^2 ที่ใกล้ 1 จะหมายถึง ตัวแปรอิสระชุดที่อยู่ในสมการมีผลต่อตัวแปรตามมาก (ถ้ามาก R^2 ควรมากกว่า 0.5)

๖ พิจารณาค่า F ของสมการ ถ้าค่า F มากกว่าค่า F ที่องศาอิสระทดสอบที่ระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ .05 แสดงว่าตัวแปรตามสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ สำหรับค่า Significance of F เป็นสถิติทดสอบ F โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05 หากค่า Sig. of F ที่ได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ แสดงว่า Model ที่ใช้มีความเหมาะสม

- ค่า Standard Error of Estimation (SEE) เป็นค่าที่วัดการกระจายของค่าคลาดเคลื่อนรอบๆ เส้นตรง -

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4$$

ส่วนที่ 2 การหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา จากส่วนที่ 1 ผู้วิจัยจะหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาตามตัวแปรทางสังคม โดยใช้การแทนค่าตัวแปรอิสระต่างๆ ในสมการ ยกเว้นตัวแปรจุดเก็บข้อมูล เพื่อหาว่าจุดเก็บข้อมูลใดให้ค่าอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ใกล้เคียงร้อยละ 50 มากที่สุด ซึ่งก็หมายความว่าบริเวณนั้นมีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางร้อยละ 50 เช่นกัน “เขตปรับเปลี่ยนภาษา” เป็นบริเวณที่มีอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในปริมาณใกล้เคียงกันที่สุด จากสมการ (2) ได้สมการสำหรับหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาดังนี้

$$50 = a + b_1Loc + b_2 Age + b_3 Edu + b_4 Att \dots (3)$$

เมื่อย้ายข้างสมการ (3) เพื่อหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา จึงได้สมการดังนี้

$$Loc = 50 - a - b_2 Age - b_3 Edu - b_4 Att \dots (4)$$

b_1

เพื่อหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยไม่แยกตามตัวแปรทางสังคม ผู้วิจัยแทนค่าตัวแปรอิสระต่างๆ ด้วยค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปร จากนั้นผู้วิจัยหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยแบ่งแต่ละตัวแปรเป็นกลุ่มๆ และใช้ค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มในการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้กับตัวแปรทางสังคมได้ชัดเจนขึ้น สำหรับค่าตัวแปรอิสระที่ใส่แทนที่ในสมการ ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มตัวแปรดังต่อไปนี้

- ตัวแปรอายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยหาค่าเฉลี่ยของอายุตามกลุ่มต่อไปนี้ กลุ่มอายุ 10-20 ปี กลุ่มอายุ 30-40 ปี และกลุ่มอายุ 50-60 ปี

- ตัวแปรการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยหาค่าเฉลี่ยจากจำนวนปีการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยการศึกษา 0-6 ปีเป็นกลุ่มการศึกษาต่ำ และค่าเฉลี่ยการศึกษาตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มการศึกษาสูง
- ตัวแปรทัศนคติ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยหาค่าเฉลี่ยจากคะแนนทัศนคติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนทัศนคติ 0-2 คะแนนเป็นกลุ่มทัศนคติลบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนทัศนคติ 3-5 คะแนนเป็นกลุ่มทัศนคติบวก

2.8 การเสนอผลและอภิปรายผล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 บท ได้แก่ **บทที่ 3** การแปรของเขตปรับเปลี่ยนภาษาตามตัวแปรทางสังคม **บทที่ 4** สรุปและอภิปรายผล ซึ่งแต่ละบทมีรายละเอียดดังนี้

- **บทที่ 3** แบ่งการเสนอผลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และแสดงเขตปรับเปลี่ยนภาษา ผู้วิจัยเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง กราฟเส้น และแผนที่แสดงเขตปรับเปลี่ยนภาษาตามตัวแปรทางสังคม พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิเคราะห์ สำหรับส่วนที่ 2 เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ได้แก่ การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อดูว่าตัวแปรทางสังคมตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาตามตัวแปรทางสังคมต่างๆ
- **บทที่ 4** สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเขตปรับเปลี่ยนภาษา อภิปรายลักษณะของข้อมูลและจุดเก็บข้อมูลต่างๆ ที่พบในงานวิจัยนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย